

บทที่ 3

วิทยาลัยการปกครอง

ประวัติวิทยาลัยการปกครอง

เมื่อเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2483 ท่านจอมพลแปลก พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย (พ.อ.หลวงเซวณศักดิ์สงคราม เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย พระยาสุนทรวิจิตร เป็นปลัดกระทรวง ร.อ.พระปฐมเทวาทิบาลเป็นอธิบดีกรมมหาดไทย) ได้มีคำสั่งให้ตั้งโรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองขึ้น สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยกำหนดให้เปิดรับนักเรียนซึ่งมีความรู้วิชาสามัญสอบไล่ได้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองมีคุณสมบัติตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2482 (เว้นแต่ตามมาตรา 2) ต้องเป็นชายมีอายุตั้งแต่ 17 ปีถึง 21 ปี ร่างกายสมบูรณ์ ซึ่งแพทย์ของรัฐบาลได้ตรวจให้ใบรับรอง และต้องมีขนาดรอบอกตั้งแต่ 70 เซนติเมตรขึ้นไป สูงตั้งแต่ 155 เซนติเมตรขึ้นไป มีความประพฤติเรียบร้อยดีและมีจริยวัตรควรแก่การที่จะไปดำรงตำแหน่งผู้ปกครอง เพื่อระงับทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎร สำหรับการรับสมัครนั้นกำหนดให้ผู้มีความประสงค์ที่จะสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองไปยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนดต่อข้าหลวงประจำจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ โดยความยินยอมของผู้ปกครองและผู้มีหลักฐานรับรองภายในวันที่ 15 มิถุนายน พุทธศักราช 2483 จำนวนนักเรียนกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้จังหวัดหนึ่งๆ รับนักเรียนได้เท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นในขณะนั้นรวมเป็นนักเรียนทั้งหมดจากทุกจังหวัดในประเทศไทย จำนวน 100 คน โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองเป็นประเภทกินนอน หลักสูตรที่สอนได้แก่วิชาปลัดอำเภอ ว่าด้วยกฎหมายทั่วไป กฎหมายลักษณะอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายแพ่งและลักษณะเอกเทศสัญญา กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายปกครอง หลักการจับกุม คัมภีร์ สืบสวนสอบสวนคดีอาญา ประวัติศาสตร์ศีลธรรมจรรยาของนักปกครอง การทะเบียนต่าง ๆ การพลศึกษา การขี่ม้า การขับรถยนต์ เป็นต้น ผู้สอบไล่ได้ ได้รับการบรรจุเป็นปลัดอำเภอจัตวา

วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2483 (เป็นวันชาติสมัยนั้น) เวลา 06.00 นาฬิกา เป็นวาระ
 ดิถีศุภมงคลฤกษ์ที่โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองได้อุบัติขึ้น ตั้งอยู่ภายในบริเวณส่วนหนึ่งของวังสันทาลัย
 โดยใช้ตำหนักสุวิทนาเป็นหอนอนของนักเรียน และพระที่นั่งนงคราญสโมสรเป็นสถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่
 โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครอง เป็นโรงเรียนกินนอนหลักสูตร 2 ปี เปิดเรียนตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม
 พุทธศักราช 2483 มีพิธีรับประกาศนียบัตรการปกครอง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พุทธศักราช 2483

นักเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองมีเพียงรุ่นแรกรุ่นเดียว ต่อมาได้รับผู้สำเร็จอนุปริญญาและปริญญา
 ธรรมศาสตรบัณฑิตมาเป็นปลัดอำเภอ ฝึกงานเป็นเวลา 8 เดือน โดยอบรมภาควิชาการ 1 เดือน ส่งไปฝึก
 งานที่อำเภอต่างๆ อีก 6 เดือน กลับมาฝึกอบรมในส่วนกลางอีก 1 เดือน แล้วบรรจุเป็นปลัดอำเภอตรี มีปลัด
 อำเภอฝึกหัดอยู่ 5 รุ่น ซึ่งต่อมาได้ใช้สถานที่โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองเป็นสถานที่อบรมข้าราชการ
 ประจำจังหวัดและนายอำเภอเรื่อยมา

แผนกโรงเรียน

พ.ศ. 2485 ได้ประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมมหาดไทย ในกระทรวง
 มหาดไทย พุทธศักราช 2485 จัดให้มีแผนกโรงเรียนในสังกัดกองการปกครอง

แผนกโรงเรียนและแผนกอบรมราษฎร

พ.ศ. 2487 กรมมหาดไทยได้แบ่งส่วนราชการใหม่ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการ
 กรมมหาดไทย ในกระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช 2487 จากแผนกโรงเรียนเป็นแผนกโรงเรียนและ
 แผนกอบรมราษฎร สังกัดกรมการปกครอง

แผนกโรงเรียนและแผนกอบรม

พ.ศ. 2494 กรมมหาดไทยแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรม
 มหาดไทย ในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2494 มีแผนกโรงเรียนและแผนกอบรม สังกัดกองการปกครอง

พ.ศ. 2496 กรมมหาดไทยได้แบ่งส่วนราชการออกตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบ
 ราชการกรมมหาดไทย ในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2496 ให้แผนกโรงเรียน สังกัดกองการสอบสวน ส่วน
 แผนกอบรมยังคงสังกัดกองการปกครอง

แผนกฝึกอบรมข้าราชการ

พ.ศ. 2503 กรมมหาดไทยแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการมหาดไทย เสนอ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2514 และได้รับงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ 2516 เป็นต้นมา

วิทยาลัยการปกครอง

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 242 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2515 ได้ตั้งวิทยาลัยการปกครอง แทนกองฝึกอบรม กรมการปกครองจึงได้มีคำสั่ง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2515 กำหนด โครงสร้างวิทยาลัยการปกครอง คือ

1. ฝ่ายการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครองระดับสูง
 - 1.2 โรงเรียนนายอำเภอ
 - 1.3 โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครอง
 - 1.4 โรงเรียนข้าราชการส่วนท้องถิ่น
2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย
 - 2.1 สำนักบริหาร
 - 2.2 สำนักวิจัย
 - 2.3 สำนักบรรณสาร
 - 2.4 ภาควิชา 4 ภาค ได้แก่
 - 2.4.1 ภาควิชาการปกครอง
 - 2.4.2 ภาควิชาบริหารศาสตร์
 - 2.4.3 ภาควิชาพฤติกรรมศาสตร์
 - 2.4.4 ภาควิชาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

3. ฝายฝักอบรม ประกอบด้วย

- 3.1 ศูนย์พัฒนาการบริหารและการปกครองภาคเหนือ
- 3.2 ศูนย์พัฒนาการบริหารและการปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3.3 ศูนย์พัฒนาการบริหารและการปกครองภาคกลางและภาคตะวันออก
- 3.2 ศูนย์พัฒนาการบริหารและการปกครองภาคใต้

ดังนั้น ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2515 เป็นต้นมา โรงเรียนนาลำเภอ ศูนย์ฝักอบรมข้าราชการ ส่วนภูมิภาค โรงเรียนข้าราชการส่วนท้องถิ่น โรงเรียนปลัดอำเภอ และกองฝักอบรม จึงรวมเป็นกอง เดียวกัน เรียกว่า วิทยาลัยการปกครอง และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนข้าราชการฝายปกครอง (โรงเรียนปลัด อำเภอเดิม) และโรงเรียนข้าราชการฝายปกครองระดับสูง (ต่อมาในปี พ.ศ.2516 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนนักปกครองระดับสูง) ขึ้น โดยได้รับงบประมาณมาดำเนินการฝักอบรมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2516 เป็นต้นมา ในระยะแรกที่จัดตั้ง ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดของวิทยาลัยการปกครอง เรียกว่าผู้บัญชาการ วิทยาลัยการปกครอง ต่อมาในปี พ.ศ.2516 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอธิการวิทยาลัยการปกครอง

โรงเรียนการป้องกันภัยฝายพลเรือน

อธิบดีกรมการปกครองได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนการป้องกันภัยฝายพลเรือน ตามคำสั่งที่ 58/2528 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2528

โรงเรียนปลัดอำเภอและโรงเรียนข้าราชการฝายปกครอง

คำสั่งกรมการปกครองที่ 566/2528 ลงวันที่ 30 กันยายน 2528 ได้จัดตั้งโรงเรียน ปลัดอำเภอขึ้นเพื่อดำเนินการฝักอบรมผู้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโดยเฉพาะ ส่วนโรงเรียนข้าราชการ ฝายปกครองดำเนินการฝักอบรมข้าราชการฝายปกครองตำแหน่งอื่นๆ เช่น เสมียนตราอำเภอ เจ้าหน้าที่ ปกครอง เป็นต้น

โรงเรียนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2532 ตามโครงสร้างที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงาน ก.พ.

วิทยาลัยการปกครองในปัจจุบัน

ประกอบด้วยหน่วยดำเนินงานในโครงการศึกษาอบรม ดังนี้

1. โรงเรียนนักปกครองระดับสูง
2. โรงเรียนนายอำเภอ
3. โรงเรียนปลัดอำเภอ
4. โรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครอง
5. โรงเรียนข้าราชการส่วนท้องถิ่น
6. โรงเรียนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
7. โรงเรียนกำนันผู้ใหญ่บ้าน
8. โครงการพัฒนาการบริหารและการปกครอง

ทั้งนี้ มีฝ่ายวิชาการซึ่งประกอบด้วยภาควิชารวม 7 ภาควิชา คือ บริหารศาสตร์ การเมือง การปกครอง พฤติกรรมศาสตร์ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคง การคลัง งานในหน้าที่ปกครอง เป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ และยังมี 3 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล กลุ่มงานเทคโนโลยีการฝึกอบรม ทำหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมต่างๆ

คณะกรรมการวิทยาลัยการปกครอง

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2534

1. กรรมการโดยตำแหน่ง

1.1	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ
1.2	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
1.3	เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือผู้แทน	กรรมการ
1.4	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
1.5	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	กรรมการ

1.6	อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หรือผู้แทน	กรรมการ
1.7	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ฝ่ายปกครอง)	กรรมการ
1.8	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ฝ่ายบริหาร)	กรรมการ
1.9	อธิบดีกรมวิเทศสหการ หรือผู้แทน	กรรมการ
1.10	อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
1.11	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
1.12	ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี	กรรมการ
1.13	รองอธิบดีกรมการปกครอง (ฝ่ายราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)	กรรมการ
1.14	รองอธิบดีกรมการปกครอง (ฝ่ายบริหารราชการทั่วไป)	กรรมการ
1.15	นายกสันติบาลเทศบาลแห่งประเทศไทย	กรรมการ
1.16	อธิการวิทยาลัยการปกครอง	กรรมการและเลขานุการ
1.17	รองอธิการวิทยาลัยการปกครอง (ฝ่ายวิชาการ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.18	รองอธิการวิทยาลัยการปกครอง (ฝ่ายบริหารการฝึกอบรม)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1	นายชลอ	ธรรมศิริ
2.2	นายเกษม	สุวรรณกุล
2.3	พลเอก สายหยุด	เกิดผล
2.4	นายกระมล	ทองธรรมชาติ

คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการปกครอง

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 682/2533 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2533

1.	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ฝ่ายบริหาร)	ประธานกรรมการ
2.	อธิบดีกรมการปกครอง	รองประธานกรรมการ
3.	รองอธิบดีกรมการปกครอง (ฝ่ายบริหารราชการทั่วไป)	กรรมการ

4. อธิการวิทยาลัยการปกครอง	กรรมการ
5. รองอธิการวิทยาลัยการปกครอง (ฝ่ายวิชาการ)	กรรมการ
6. รองอธิการวิทยาลัยการปกครอง (ฝ่ายบริหารการฝึกอบรม)	กรรมการ
7. ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเมืองและการปกครอง
สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย	กรรมการ
8. ผู้อำนวยการสำนักอธิการวิทยาลัยการปกครอง	กรรมการและเลขานุการ

วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยการปกครอง

กรมการปกครองมุ่งหมายให้วิทยาลัยการปกครองเป็นสถาบันพัฒนาข้าราชการ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในหมวด 6 แห่งระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2535 ให้วิทยาลัยการปกครองดำเนินการให้การศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องแก่ข้าราชการในสังกัด เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ค้ำเหมาะสมควรกับตำแหน่งหน้าที่ พร้อมทั้งได้รับการแต่งตั้งเมื่อได้รับการบรรจุเลื่อนระดับ และเปลี่ยนสายงาน

ดังนั้น วิทยาลัยการปกครองจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาการบริหารและพัฒนาบุคลากร โดยวางโครงการให้การศึกษาอบรมแก่ข้าราชการทุกระดับของกรมการปกครอง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ตลอดจนพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างและพัฒนาระบบการทำงานของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้อง ให้สามารถสนองนโยบายและความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

ในปัจจุบันนี้วิทยาลัยการปกครองยังได้ดำเนินการฝึกอบรมและจัดสัมมนา รวมทั้งทำการศึกษาวิจัยในด้านต่าง ๆ ในนามของกระทรวงมหาดไทยและฝึกอบรมข้าราชการกระทรวงอื่น ๆ ตลอดจนภาคเอกชน และองค์กรเอกชนต่าง ๆ อีกด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อธิบดีกรมการปกครอง ดร. ชูวงศ์ ฉายะบุตร ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยการปกครองให้เป็นสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐานเช่นเดียวกับสถาบันชั้นสูงของมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการศึกษาอบรมให้สูงขึ้นและมีความทันสมัย เช่น การศึกษาด้านการปกครอง การบริหาร การพัฒนาเมืองและชนบท การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นศูนย์กลางของการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ภาคเอกชนในด้านต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างประเทศ ทั้งภาคราชการหน่วยงานระหว่างประเทศ และให้ความช่วยเหลือด้านบริการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

ภารกิจ

วิทยาลัยการปกครองมีภารกิจและความรับผิดชอบในการให้การศึกษอบรมและสัมมนาด้านการพัฒนาการบริหาร การปกครอง และการพัฒนาบุคลากรทุกระดับของกรมการปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่มีความสนใจขอส่งข้าราชการในสังกัดมาเข้ารับการศึกษอบรม ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น และองค์กรประชาชนต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้เหมาะสมกับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตลอดจนการพัฒนาทัศนคติ แนวความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปฏิบัติงานสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สำนักอธิการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป การจัดทำและบริหารงบประมาณ การเบิกจ่ายและดำเนินการเกี่ยวกับการเงินและการบัญชี งานโภชนาการ การจัดซื้อ จัดจ้าง งานพัสดุ ยานพาหนะและสถานที่ การให้บริการด้านห้องสมุด การเผยแพร่บริการทางวิชาการ งานการประชุมของคณะกรรมการวิทยาลัย การปกครองและคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการปกครอง ตลอดจนงานอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายใด

2. ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาวิชาการ วิทยาการ และวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน การกำหนดตารางการศึกษอบรมและสัมมนา การวิจัย ติดตาม ประเมินผลด้านวิชาการทุกหลักสูตรทุกโครงการ ตลอดจนการจัดผู้บรรยายแก่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอก กรมการปกครอง

3. ฝ่ายบริหารการฝึกอบรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน การบังคับบัญชา การจัดระบบแผนงานการฝึกอบรม การควบคุมตรวจสอบโครงการฝึกอบรมประจำปีให้เป็นไปตามแผนงานหลักการฝึกอบรม การสำรวจวางแผนหาความต้องการในการฝึกอบรม การติดตามผลโครงการฝึกอบรม การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องต่างประเทศ การปกครองดูแลและจัดระบบการศึกษอบรมและสัมมนา การจัดกิจกรรมและระเบียบวินัยของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมและสัมมนาให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

วิสัยทัศน์การปกครองกับการพัฒนาข้าราชการ

กรมการปกครองเป็นกรมใหญ่กรมหนึ่งของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชนในทางปกครองอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ตัวข้าราชการในสังกัดกรมก็ดำรงตำแหน่งสำคัญในการบริหารราชการในระดับต่าง ๆ ในราชการส่วนภูมิภาคทุกจังหวัดและอำเภอ การที่กรมการปกครองจะปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวหลักได้แก่ ข้าราชการของกรมการปกครอง ซึ่งกรมการปกครองจะต้องสรรหาให้ได้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถสูง และพัฒนาข้าราชการดังกล่าวให้มีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นจนกว่าเขาจะออกจากราชการไป

ความจำเป็นในการพัฒนาข้าราชการ

ความจำเป็นที่กรมการปกครองจะต้องดำเนินการพัฒนาข้าราชการให้มีสมรรถภาพสูงนั้น มีความจำเป็นอยู่ 2 ประการ คือ¹

1. ความจำเป็นในการปกครอง ข้าราชการของกรมการปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ตำแหน่งที่สำคัญได้แก่ ปลัดจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่ส่วนใหญ่ในการปกครองบังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในพื้นที่แล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการของหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นั้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แม้จะสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดส่วนใหญ่เติบโตมาจากข้าราชการของกรมการปกครอง) และนายอำเภอ เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่และภารกิจของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว น่าจะกล่าวได้ว่าคงมิใช่จะมีความสามารถในการบริหารเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นจะต้องมีลักษณะของผู้นำที่ดี หรือมีคุณสมบัติของนักปกครองด้วย

¹อุทัย หิรัญโต, ใน "วิทยาลัยการปกครอง 2530" พระที่นั่งนงคราญสโมสร วังสวนสุนันทา, 2530.

2. ความจำเป็นในทางบริการ ภารกิจของกรมการปกครองมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอันมาก ความเกี่ยวข้องดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนทั้งในเรื่องที่กฎหมายกำหนดไว้ และงานทางปกครอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการก็ดี การคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนก็ดี ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เป็นภารกิจที่ต้องใช้คนที่มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีจิตใจรับใช้ประชาชน มิฉะนั้น การปฏิบัติงานจะไม่มีประสิทธิภาพ ความจำเป็นในทางบริการประชาชน ทำให้กรมการปกครองจะต้องพัฒนาข้าราชการให้มีจิตใจเสียสละและรับใช้ประชาชนควบคู่ไปกับความสามารถในการปกครองและบังคับบัญชาคน

จากความจำเป็น 2 ประการดังกล่าวข้างต้น กรมการปกครองจึงมีแนวความคิดในการพัฒนาข้าราชการอยู่ทุกขั้นตอนของการบริหารงานบุคคล อาทิ ก่อนที่จะไปดำรงตำแหน่ง เมื่อได้เลื่อนระดับหรือได้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาข้าราชการให้เป็นนักปกครองที่ดีและมีความรู้ความสามารถสูง

หลักสูตรนักปกครองระดับสูง

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อพัฒนาแนวความคิดอันกว้างไกลเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดคนโยบาย การปกครองและการพัฒนาประเทศ
2. เพื่อพัฒนาทัศนคติให้ยอมรับความสำคัญในโยบาย แผนงานหรือโครงการขององค์การและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับรัฐ
3. เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินค่ากระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนเครื่องมือควบคุมและวิธีการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ
4. เพื่อพัฒนาแนวความคิดอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารราชการ
5. เพื่อพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมให้เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งนักปกครองระดับผู้ว่าราชการจังหวัด
6. เพื่อสามารถประยุกต์ความรู้ความเข้าใจและแนวความคิดที่ได้ศึกษาอบรมและสัมมนาโดยเหมาะสมแก่สถานการณ์

ขอบเขตของหลักสูตร

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาชายแดนไทยกับประเทศนั้นๆ
2. ศึกษาวิเคราะห์แนวทางและวิธีการปฏิบัติในการเสริมสร้างหรือดำรงไว้ซึ่งความมั่นคง
3. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนาการเมือง การปกครองของประเทศไทย
4. ศึกษาวิเคราะห์ทางเทคนิคการบริหารและการพัฒนาองค์การเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ
5. ศึกษาวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาสังคมที่เหมาะสม
6. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
7. ศึกษาวิเคราะห์ สภาพของเศรษฐกิจ สังคม ท้องถิ่น นโยบายและการพัฒนา
8. ศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. ศึกษาดูงาน เปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย
10. ศึกษาดูงานเปรียบเทียบการพัฒนาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วิธีการศึกษาอบรม

1. การบรรยาย
2. การนำอภิปราย
3. การสัมมนา
4. การใช้เทคนิคในการศึกษาอบรมแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาเฉพาะกรณี ฯลฯ
5. การอ่านเอกสารประกอบการเรียน
6. การวิจารณ์หนังสือคนละ 1 เรื่อง
7. การทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลหรือเอกสารการศึกษาในเชิงปฏิบัติเป็นการศึกษาวิจัยงานในหน้าที่หรือเรื่องที่ตนถนัดตามระเบียบวิธีการวิจัย จะมีการสรุปรายงานหน้าชั้น

8. การทัศนจรและดูงาน โรงเรียนจะได้จัดให้นักศึกษาไปดูกิจการทั้งในและต่างประเทศ มีความสำคัญต่อการปกครองและการพัฒนาประเทศ เพื่อทราบสถานการณ์และสังเกตผลปฏิบัติตามกำหนดการของรัฐบาล ตลอดจนทราบบทบาทของหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินค่าอันจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาบทเรียนต่าง ๆ

บทเรียนและหัวข้อวิชา

บทเรียนที่ 1 สถานการณ์ของโลกและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จำนวน 5 วิชา เวลาศึกษาอบรม 15 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 2 ความมั่นคงภายใน

จำนวน 9 วิชา เวลาศึกษาอบรม 33 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 3 การเมืองการปกครองของไทย

จำนวน 10 วิชา เวลาศึกษาอบรม 30 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 4 การพัฒนาการบริหาร

จำนวน 6 วิชา เวลาศึกษาอบรม 36 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 5 การพัฒนาพฤติกรรมในการทำงาน

จำนวน 6 วิชา เวลาศึกษาอบรม 18 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 6 การพัฒนาสังคม

จำนวน 6 วิชา เวลาศึกษาอบรม 18 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 7 การพัฒนาเศรษฐกิจไทย

จำนวน 14 วิชา เวลาศึกษาอบรม 45 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 8 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท

จำนวน 6 วิชา เวลาศึกษาอบรม 30 ชั่วโมง

บทเรียนที่ 9 บทเรียนพิเศษ

จำนวน 11 วิชา เวลาศึกษาอบรม 87 ชั่วโมง กับ 27 วัน

รวม 9 บทเรียน มีทั้งสิ้น 73 วิชา เวลาการศึกษาอบรม 312 ชั่วโมง 2 วิชาเป็น

การศึกษาดูงานในและต่างประเทศ รวม 27 วัน

หลักสูตรนายอำเภอ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ผ่านการศึกษายอมรับได้รับการพัฒนาเพื่อ

1. เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในนโยบาย สามารถวางแผนงานระดับอำเภอให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. เพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในการบริหารงานแผนใหม่ สามารถนำไปแก้ปัญหาในพื้นที่ได้อย่างทันเหตุการณ์
3. เสริมสร้างแนวความคิดอันกว้างไกล ทันสมัย และริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น
4. พัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่งนายอำเภอ เพื่อสามารถประสานงานในการอำนวยบริการแก่ประชาชนอย่างสุจริตและยุติธรรม

ขอบเขตของหลักสูตร

1. ศึกษาแนวความคิดและหลักการบริหาร เทคนิค วิธีการพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิภาพ
2. ศึกษาแนวความคิดและกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม เพื่อประกอบในการพิจารณาวางแผนพัฒนาอำเภอให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. ศึกษาสถานการณ์การเมืองในและนอกประเทศไทย ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการสร้างเสถียรภาพทางด้านการปกครอง รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหาทางด้านการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
4. ศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ
5. ศึกษาอบรมอำนาจหน้าที่และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของส่วนราชการต่าง ๆ
6. ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในประเทศ ตลอดจนมาตรการที่จะต้องใช้เพื่อการนี้

7. ศึกษาบทบาท อำนาจ หน้าที่ ของนายอำเภอ ในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวนของอำเภอ ตลอดจนเทคนิค วิธีการ และกระบวนการในการดำเนินการสอบสวนคดีอาญา
8. ศึกษาเทคนิค วิธีการในการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี
9. ศึกษาผลงานตามภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้จากภาควิชาการด้วยการศึกษา เป็นหมู่คณะในภาคสนาม
10. ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และพัฒนาศักยภาพตนเองให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษาอบรม

1. การบรรยาย
2. การนำอภิปรายและอภิปรายเป็นคณะ
3. การใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การศึกษา เฉพาะกรณี การทดลองปฏิบัติ ฯลฯ
4. การอ่านเอกสารประกอบการเรียน
5. การวิจารณ์หนังสือประกอบบทเรียนหรือการเขียนรายงานตามที่ได้มอบหมายให้ศึกษาค้นคว้า
6. การจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล
7. การศึกษาภูมิประเทศและกิจการของหน่วยราชการ เพื่อนำมาสรุปวิเคราะห์และประเมินค่า ทำรายงานเสนอโรงเรียน และนำเสนอผลหน้าชั้น
8. อื่น ๆ ตามแต่วิทยาลัยการปกครองจะมอบหมาย

องค์ประกอบของหมวดวิชาการศึกษาอบรม

1. หมวดเสริมสร้างคุณลักษณะนักปกครอง	102	ชั่วโมง
2. หมวดนโยบายและแผน	30	ชั่วโมง
3. หมวดพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม	45	ชั่วโมง
4. หมวดการบริหารและการปกครอง	108	ชั่วโมง
5. หมวดความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย	102	ชั่วโมง
6. หมวดอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	27	ชั่วโมง
7. หมวดการบริหารงานของรัฐในหน้าที่ของนายอำเภอ	66	ชั่วโมง
8. หมวดความรู้พิเศษ (ฝึก ผบ. ร้อย อส./ผบ. ลูกเสือ/ ศึกษาดูงาน/ภาษาอังกฤษ/คอมพิวเตอร์)	84	ชั่วโมง
รวมเวลาศึกษาทั้งสิ้น 70 วัน กับ 538 ชั่วโมง		